

MARIJA EMILIJA KUKUBAJSKA
МАРИЈА ЕМИЛИЈА КУКУБАЈСКА

BIOETHICS IN POETRY
MINI-ESSAYS

БИОЕТИКА ВО ПОЕЗИЈАТА
МИНИ-ЕСЕИ

E M A R I
E M A P I

Marija Emilija Kukubajska

Марија Емилија Кукубајска

**BIOETHICS IN POETRY
MINI-ESSAYS**

**БИОЕТИКА ВО ПОЕЗИЈАТА
МИНИ-ЕСЕИ**

ЕМАРИ
September, 2013

ЕМАРИ
септември, 2013

Publisher

EMARI Institute
Stip, Republic of Macedonia

EMARI President

Marija Emilija Kukubajska, PhD

EMARI Director

Aleksandar Donski, MA

EMARI Club Stip Director

Marijana Kroteva, MA

Technical editor

Goran Velkov

Printing house

IDEAL-GRAFIKA, Stip

ISBN 978-608-4726-01-2

NUB – Skopje

Front-cover photography:

Emilija Kukubajska, 2004, Stip, Macedonia

Love for Beauty as bioethics (The Bregalnica river)

Back-cover photography:

Emilija Kukubajska, 1998, Skopje, Macedonia

From the window of my warm bedroom - out into my cold-looking kindergarten classroom

Издавач

ЕМАРИ Институт
Штип, Република Македонија

За издавачот

Д-р Марија Емилија Кукубајска, претседател

Директор на ЕМАРИ Институт

М-р Александар Донски

Директор на Клуб ЕМАРИ Штип

М-р Маријана Кротева

Технички уредник

Горан Велков

Технички уредник

Горан Велков

Печатница

ИДЕАЛ-ГРАФИКА, Штип

ISBN 978-608-4726-01-2

НУБ – Скопје

Фото – предна корица:

Емилија Кукубајска, 2004, Штип, Македонија

Љубов кон убавината како биоетика (реката Брегалница)

Фото - задна корица:

Емилија Кукубајска, 1998, Скопје, Македонија

Од прозорецот на мојата топла спална соба – надвор, мојата студена градинка

ЗА КУЛТУРНИОТ И УМЕТНИЧКИОТ КОНТЕКСТ НА ПОЕЗИЈАТА СО БИОЕТИЧКИ ПОРАКИ**Проф. Д-р Виктор Лилчиќ,**

Директор на Управата за заштита на културното наследство на Македонија

Биоетика во поезијата, како концепт и како книга на поетски мини-есеи, за прв пат се воведува во македонската книжевна историја токму од авторот кој од самиот почеток на своето творештво е позната по активно следење на иновативни светски културолошки книжевни трендови и по креирање на свој идентитет како оригинален мислител кој интегрира класични и традиционални со современи и научни идеи во своите дела и по инвентивно експериментирање со неологизмите, Марија Емилија Кукубајска.

Нејзините пораки во книгата „Биоетика и поезија“ се акутно значајни по тајмингот на нивната глобално актуелна тематика: ревизија и релативизирање на етичките вредности во културата на живеење и во уметноста на книжевниот израз. Д-р Кукубајска ги внесува потенцијалите на книжевноста во проактивна улога: ангажирање во промоција на човековата духовна средина и нејзината заштита од морална контаминација. Интелектот на оваа секогаш современа поетеса веќе 40 години верно го култивира кредото дека етичките вредности во човековата индивидуална и општествена култура содржат иманентна моќ за триумф над трагедијата и деструктивноста.

Со длабоко будна свест поетесата набљудува варијанти дегенеративните деформации во современиот социо-културен хабитат. Нејзините реакции резултираат во оваа визионерска, егзактна, инспиративна и инвентивна книга, еп, серија од куси есеи со уникатни поетски квалификативи. Нејзините книжевни теми за биоетика и „екологија на душата“ се движат од експлоатација во трговија со деца до идеолошка злоупотреба како „загадувач“ во филмската, музичката и други индустрии кои дифузираат контаминација со насилство и нетолеранција кон културните и религиозни разлики во светот. Кукубајска Е определена за взаемна почит кон другите убедувања и верувања, оттаму таа очекува реципроцитет во односот на „другите“ спрема трајните аспекти на моралните норми во традицијата и христијанската етика.

Книгата на Кукубајска претставува уметничко-културолошки третман на еколошките прашања содржани во книжевни теми кои нудат нова перспектива за нивото и особеностите на контаминација на духовна култура во човекот. И во овој ракопис поетесата и универзитетски истражувач не останува пасивен набљудувач на *културните војни* за морален интегритет и идентитет на конструктивната и позитивна мисла. Ваквиот активизам е поетовиот мисловен, емотивен и етички одговор против дегенеративните

трендови во културата на живеење, глобално информирање и комуницирање, особено кај младата генерација.

Спрема Кукубајскам како и други нерадикални набљудувачи, деструктивниот мисловен склоп и стил на изразување наметнува сериозно загрижувачки феномен на нашето време, период на развој кој едновремено фасцинира со чудесни достигнувањата на технолошката интелигенција, но и дегенерира со радикалната девалвација во духовната култура на консументите на „културните добра“, *добра* чија валидност, трајност, квалитет се расипале и постанале „недобри“, кои попримале својства со својства што консументот масовно го десензитивизираат во расудувањето за она што е анти-етичко, штетно и неодржливо во однос на човековиот добробит.

Авторот Кукубајска е американско-македонски и современо-традиционален мислител (предава американска и британска култура, цивилизација и литература на Универзитетот Гоце Делчев Штип), кој создава про-активни книжевни пораки во кои покренува здраворазумски прашања и нуди книжевно-етички, можни одговори против тој вид еколошка *загаденоста* и за нејзина деконтаминација, особено во однос на случаи за кои други култури на планетата си дозволуваат да мислат дека културолошката, *духовна* загаденост им е наметнато со глобалното влијание на „западното“ цивилизациско и уметничко диктирање на промени во етичкиот склоп на човековата психа.

Ангажирајќи го својот уметнички збор поетесата се служи со интердисциплинарниот метод и споредба на светски култури со македонската и на општочовечките тенденции кон *моралното загадување* а оттаму наоѓа мотив и потреба да размислува за заштита на човековата материјална и духовна културна средина.

Прашањата и поставените ставови се индивидуална поетска лиценца за анализа и за можни солуции. Тие се во основата на исклучително сложената и многузначна мисловна композиција на овој ретко успешен книжевно-уметнички и културолошки *показател* од ваков вид култивиран во македонската литература, преку англиското издание во Вашингтон, од 2009 година и македонското, 2013 година, во Штип.

Белешки за справувањето со авторска слобода во книжевниот превод

Разликите во квалитетот од оригиналот до преводот често наликуваат на различни модулации помеѓу родителите и нивните наследници, како ново генериран одраз на примарниот идентитет. Текстот-родител тежнее да задржи неповторливо појаки носители на пораката, меѓутоа, во некои случаи копијата од родителскиот модел, сега нов идентитет, се докажува како поинвентивно и поуспешно слободна од примарниот извор на своето потекло.

Мини-есеите со био-етички и еколошки теми во литературата и поезијата оригинално се напишани на англиски јазик, а преведени на македонски. Стилот и јазикот искажани на англиски секогаш претставуваат стимулативен предизвик за иновативност во преводот, во овој случај на македонски јазик, меѓутоа тие често наметнуваат и комплексни потешкотии во аналогно пренесување на зборот и концептот. Затоа, истражувачите на компаративниот превод, како и студентите по англиски јазик, од трите циклуси на високо образование, можат во ова издание да најдат пример за како потребата од слободно пре-структурирање на „мислата зад јазикот“ треба да му дава *авторско право* на книжевниот преведувач да се ослонува на 1) сопствен референтен материјал; 2) лично искуство во туѓиот, и сопствен јазик, и 3) автентична предиспозиција за поетски израз. Тие се едни од главните предуслови што го чинат преводот автохтон, оригинален а сепак најблизок до смисолот дифузиран од другиот јазик.

Како автор на оригиналот и на преводот, си давам слобода на тој варијабилен избор во преводниот процес, зашто таквата слобода ја сметам за неопходен реквизит за пресоздавање/преведување на текстот, а особено на повеќеслојните, повеќезначни неологизми. Тоа може да се спореди со градба која до секој физички детаљ егзактно може да е пренесена и рекомпилирана, од англиско на американско тло, но градбата сепак преоѓа во нова, специфична средина, во поинакви педолошки услови, фенг-шуи влијанија на природните елементи или е изложеност на различна набљудувачи на таа градба со поглед поинаков од набљудувачите од пред неколку века (пр.: катедралата на Сер Кристофер Рен од Англија пренесена во Вестминстер колеџот, Черчил академија, Фултон, Мизури).

Ова двојазично издание го посветувам на моите студенти кои често бараат двојазични изданија во иста книга, или книги кои најнепосредно би ги ангажирале во анализа на преводот и во лингвистичко и филозофско толкување на значењето од еден во друг јазичен медиј. Неограничените преведувачки можности преку компјутерски помагала (CAT, computer aided technology), фасцинираат, меѓутоа, врвниот квалитет на преведените идеи останува да зависи од субјективната креативност на преведувачкото *авторство*. Со желба моите студенти постојано да ги надминуваат сопствените можности да анализираат, критикуваат и доусовршуваат преведувачки модели, и со надеж дека овие примери ќе им претставуваат мотивација за натамошно дизајнирање на нивните сопствени варијации на тема автентичен превод, ова издание им го посветувам на нив, идните премостувачи на бариерите во светот денес каде сеуште постојат повеќе од 6000 говори и јазици.

Ваша,

Д-р Марија Емилија Кукубајска

(Вашингтон, 2009/Штип, 2013)

UNESCO Chair in Bioethics
9th World Conference
Bioethics, Medical Ethics & Health Law
Towards the 21st Century
November 19-21, 2013 • Naples, Italy

**Bio-Ethics issues in literature and the arts:
“Ecology of the Soul” mini-essays**

Presented by:

Marija Emilija Kukubajska, PhD, University Goce Delcev Stip, Macedonia

Abstract

Ethical messages in literature, fine arts and other professions and disciplines, represent core issues in the course of civilization and its context in history, culture, society and religion. This presentation reviews “Bioethics in poetry”, book that represents practical application of bioethical/moral values in a literary genre, mini-essays. The interdisciplinary text is realized in synergy of poetry, essay form and artistic illustration from Macedonia.

Throughout history of culture moral messages prove to have no expiration date both because of their applicability and their renewable function in the course of human evaluation and response to reality, despite of continuously revising transformations or today’s new bioethical utilitarianism without scruples. This session of essays and pictures offers an integrated gallery of both traditional and revised worldviews on aesthetics and ethics, viewed through cases of adverse and challenging issues of the 21st century thought.

Samples on individual and institutional level are being monitored and compared through the creative imagination of a poet and educator, and the same examples are simultaneously paired in partnership with fine art images depicting similar or identical themes, recognized as interactive synergy, of visual and verbal interpretation of ethical issues today. Twenty five samples are presented in this book of new habitats for values and anti-values (*virtues and vice* – by traditional lexicon), analysed in poetic and documentary prose, with a title indicative to the content, *Ecology of the Soul*.

Key words: Literature, arts, verbal/visual synergy, values/anti-values, virtue/vice, bio-ethics, tradition, revision, relativism

“Stop and think what you are doing”, *War and Peace*, L. N. Tolstoy

The interdisciplinary presentation at this scientific gathering includes mini-essays, illustrated with slides of art-works that, within the poet/writer depict the inter-related bioethical issues of the *external environment* (nature, still-nature, landscapes, city-scapes) synchronized with the poetic and linguistic innovative expression of the *internal environment*, the idea.

The presentation, as well as the book of mini-essays, affirm the simultaneous role and importance of the *internal environment*: its spiritual nature behaving as an *agent* for decontamination of the human cultural, social, industrial, corporate pollution, decadence and corruption. The interaction between the decontaminant and the contaminant in essence point out to the ever present conflict between the interior and exterior reality, between the substance and the appearance of things and ideas.

According to the author's concept, the timely aim of this inter-professional poetry is to explore the idea about new creative-values consciousness that should not be victimized by the “Change for the sake of change”, *changes* imposed by individualized revolving through generalized *revolutions* of prevalently harmful, insane, anti-ethical fantasies, contaminated either by hard to control or by highly centralized, controlling networks of aggressive tendencies in the overall culture, which in essence serve the purpose of a pervert version of ethics, the one predicted by a disillusioned Marxist, turned anti-communist, George Orwell. The aim of bioethics in literature and the arts is neither to moralize nor defend outdated or current themes and problems, but to develop analytical engagement of the human being, the writer, today, to keep cleaning the pollution of ethical reasoning in the human conscience and conscientiousness, the ones that can still be protected and defended, as they have been providing a continuous benefit to the human being throughout history.

In the writer/poet creative consciousness process, ethical standards have been the matrix that engages the perception and the need of informed decisions and intelligent attitude towards the infinite spectrum of ideas about what is reality, what is truth, and what is

sustainable in the core of being human, in the originality of human civilization and their moral codes reflected in literature.

This matrix is critically needed particularly in the last century of fundamental change through the confused and violent perspective of mankind on its inner-self and the world, a behavior and an attitude that becomes epidemic and pandemic in the post-human phase of new, and still undetermined human thought, school and movements in philosophy, literature, the arts, sciences, ... and ethics.

Inter-professional and inter-disciplinary studies of ethical issues in literature and the arts has always demonstrated evidence of permeability and permissiveness between ethical issues and roles of 1. *ethics* (integrity and quality of the human being) and 2. *aesthetics* (spiritual beauty of the integrity).

Together they design a multiplied capability for exploring and expanding mental and emotional potentials aimed to creatively and positively impact the *environmental conscience*, which deals with that *habitat of the internal being* which, from its exterior gives sense and inhabits with clear thought and positive action the *habitat of the external world of mankind, the planet*.

This interdisciplinary book with its exclusively meaningful messages, offers to the scientific researcher, and to the reader:

1. Bioethical messages in mini-essays on issues of cultural and physical environment through
2. Integration of traditional and secular perception on cultural and literary diversity.

The written work on these inter-disciplinary literary forms of mini-essays is a witness to the empowerment of the positive and constructive imagination when confronted with moral concerns and dilemmas and the choice between values based on *universal, constant* standards as opposed to *transitory, revised devaluating* changes of those values.

The primary agents for de(con)structive changes in the literary thought, primarily in post-modernism, are being diagnosed as mental, moral, aesthetic contaminants that trigger a secondary reaction to these degenerative a-moral explosives in ethics and aesthetics in the past

one hundred years. The author's poetic research in these mini-essays identifies analogously carriers of constructive reactions to the negative change of the artistic, poetic vision.

These positive carriers of bioethical change in consciousness and conduct of today's "globalized" human, could be potential trigger for obtaining a new health normalcy of the already present spiritual, mental, emotional, culturological pollution and its devastating consequences upon the human moral genetics. However, although being creating a paradox, today's bioethics, as much as today's information technology, create consequences that are both pollutants as much as they claim to be decontamination facilitators for the restoration of the human and societal health. The poetic mini-essays create a convincing expression of that paradox, although they evidently resume their poetic defense of the integration between tradition and advancement.

These mini-essays talk about, and against those perplexing paradoxes. They reason and register on their literary map the ongoing processes, and the spiritual strength and its failures in the attempts to decontaminate the ecology and its:

1. Mental, metaphysical, and
2. Environmental, physical

state of the art of thinking/writing and of visualizing/painting ideas and words, those psycholinguistic and socio-linguistic containers that often become caricatured pollutants by their own re-designers of intellectualism-for the sake-of-intellectualism, and theory-for theory's sake, power-for power's sake of influence.

The first habitat explores the culturillogical contexts of the affirmative literary engagement in decontamination, against depletion of the moral layer, for cultivation of a *new, organic realism based on the roots of the inherited genealogy of transferable, traditionally sustainable, sound moral codes.*

The other one engages against external, social and material and materialistic corruption, cynical degradation, ironic decadence, bizarre degenerative protest-for-the-sake-of-protest, vain self-agrandisement of the avantgarde-for-avantgarde's sake, aimed to new Machiavelian self-gratification, underscoring the moral reason for protection of the *sacred*, for resistance against the anti-human in the human identity – as a being made of good, to oppose evil. Revised

bioethics abolishes the quality difference between that which is good or evil (since bioethics is based on atheism), and therefore it defies the notion of *evil*, *wrong doing*, *crime*, and disqualifies the needs for the traditional good, benevolence, or sense of guilt, shame or punishment for the crime (that would traditionally be sanctioned as immoral).

The interaction of the two is an evidence that the mutual modification can still be in function of the re-humanization of the critically compromised ethical *interpretation* on truth and reality, as they are most prominently under attack by the radical changes diffused through new-age productions of the permanently angry innovators in literature, theater, entertainment industry, the arts, philosophy, ideology, education, the media, politics, and finances, health and legal affairs, as intensely as their illegal, *unethical* nature.

The author of these mind-essays contrasts the material and moral pollutants and invests her bioethical awareness and her literary and humanitarian duty for preservation of both the individual authentic structure of imagination, and the inherited and permanently valid ethical structures of the human being.

The author tries to deeply explore the change within those spheres of bioethics that force newly construed value systems or organize solutions of the ecological priorities that are exclusively absorbed with their new prospects: to hypocritically force the spiritual and physical nature, in the name of freedom of expression, yet by means of their perfidiously hidden motif: new profiteering by controlling the soul and the land of the new world order.

The researched comparisons in the spiritual laboratory of a poet result into a new, timely sensitive and ethically engaged work of literary expressions, a kind of work that was being created in the minds and souls of another, industrial revolution from the 19th century, with one major difference: the author is not opting for a secular engagement of a rebellious atheist, but for a subtle care of a common-sense mother, defender of human ideals that should never be persecuted, or murdered.

The artistic thought in the ethical context of this incredibly complex and contemporary book expressed in realistic lexicon, becomes an agent against the relativistic confusion and the revisionist instability within today's (anti)ethical *standards* and liberal, *freethinking* (liberating or enslaving?) contradictions.
